

Економічна політика розвитку ІТ-сфери: досвід Китайської Народної Республіки та українські реалії

<https://doi.org/10.31713/MCIT.2024.061>

Валерія Перкальова

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Київ, Україна
valeriia.p2002@gmail.com

Тетяна Королук

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Київ, Україна
koroliuk.tetiana@kneu.edu.ua

Анотація — У статті розглядається розвиток ІТ-сфери в Україні, яка залишається важливим джерелом економічного зростання та макроекономічної стабільності. Особлива увага приділяється правовому режиму «Дія.City», що стимулює розвиток цифрової економіки та залучення інвестицій. Описано також досвід Китаю в розвитку високих технологій через програму "Made in China 2025" та впровадження національних стандартів кібербезпеки. Україна має потенціал для подальшого зростання в ІТ-секторі, але потребує додаткових заходів для стимулювання розвитку наукових досліджень, збереження кваліфікованих кадрів та створення інноваційної системи.

Ключові слова — ІТ-сфера, економічна політика, «Дія.City», цифрова економіка, розвиток технологій, Made in China 2025, кібербезпека, інновації, Україна, Китай, експорт ІТ-послуг, стимулювання людського капіталу, технологічний сектор.

I. ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ІТ-СФЕРИ В УКРАЇНІ

У 2023 році експорт ІТ-послуг України скоротився до 6,7 мільярдів доларів [1], що на 600 мільйонів доларів менше, ніж у 2022 році, коли показник досягав 7,3 мільярдів доларів. Незважаючи на цей спад, ІТ-сфера залишається однією з ключових рушій економіки та основним джерелом надходжень іноземної валюти. Це підтверджує стабільну роль індустрії у підтримці макроекономічної стабільності України, особливо в умовах війни та економічної дестабілізації. ІТ-компанії продовжують відкривати нові офіси, а кількість працівників в індустрії зростає, незважаючи на війну Росії проти України.

Крім того, частка ІТ у ВВП України у 2023 році залишається на рівні 4,9%. Це підкреслює важливість ІТ-сфери не лише для економічного розвитку, а й для соціальних аспектів, таких як створення нових робочих місць, зростання заробітної плати та підвищення загальної якості життя населення. Стрімка цифровізація державних процесів, зокрема через Єдиний портал державних послуг «Дія», сприяє підвищенню ефективності

роботи державних органів і поліпшенню сервісів для громадян. ІТ-сфера також є вагомим джерелом податкових надходжень до державного бюджету, що допомагає підтримувати соціальні програми і розвиток інфраструктури та сприяти поступовому відновленню України під час війни.

Одним із ключових елементів підтримки та розвитку ІТ-сфери наразі є правовий і податковий режим «Дія.City», (Дія Сіті). Цей режим був створений для стимулювання розвитку цифрової економіки через забезпечення сприятливих умов для ведення бізнесу в Україні. Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки», що регулює правовий та податковий режим «Дія.City», визначає головні напрями цієї ініціативи: створення сучасної цифрової інфраструктури, залучення інвестицій у технологічні сектори, а також стимулювання розвитку людського капіталу. «Дія.City» дозволяє ІТ-компаніям користуватися низкою податкових пільг і спрощених процедур, що стимулює їхній розвиток і залучає талановитих спеціалістів, зокрема з-за кордону.

Навіть в умовах війни українська ІТ-сфера продемонструвала високу стійкість та адаптацію до нових реалій. Багато компаній перейшли на віддалений формат роботи, що дозволяє їм продовжувати надавати послуги та залучати клієнтів з усього світу. Така гнучкість допомагає індустрії залишатися важливим елементом економічної підтримки України.

Однак, оскільки для України ІТ-сфера залишається відносно новою, але перспективною, доцільно розглянути додаткові шляхи стимулювання її розвитку. Одним із можливих прикладів є економічна політика Китайської Народної Республіки, спрямована на розвиток високих технологій, яка може стати орієнтиром для України. Незважаючи на складні політичні та дипломатичні відносини з Китаєм, варто врахувати передові технології та управлінські підходи, які КНР використовує для підтримки власних технологічних секторів. Досвід Китаю в модернізації промислового

потенціалу через стратегічне планування може стати цінним прикладом для України.

II. ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ІТ-СФЕРИ В КИТАЇ

За даними Bloomberg, частка ІТ-сфери в ВВП Китаю становила 14,3% у 2023 році [2], що підкреслює важливість високотехнологічних секторів у досягненні економічного зростання та глобальної конкурентоспроможності.

У 2015 році колишній прем'єр-міністр Китаю Лі Кецян запустив ініціативу «Made in China 2025» – «Зроблено в Китаї 2025» (MIS 2025) [3], яка націлена на трансформацію промислового потенціалу країни. Ця стратегія покликана зміцнити позиції Китаю як провідного гравця у високотехнологічних галузях, зокрема у робототехніці, авіації та виробництві нових енергетичних транспортних засобів, таких як електромобілі. MIS 2025 має на меті забезпечити Китаю довгострокову конкурентоспроможність на світовому ринку та зменшити залежність від імпорту іноземних технологій, сприяючи розробці власних інновацій.

Ключовим аспектом цієї програми є стимулювання досліджень і розробок (R&D), яке підкріплюється державними інвестиціями та пільгами для компаній, що займаються розробкою нових технологій. До 2025 року планується створення понад 40 національних і 48 провінційних інноваційних центрів, що сприятиме співпраці між державним і приватним секторами, підтримуючи розвиток ключових галузей.

Для підвищення якості продукції та міжнародної конкурентоспроможності, Китай активно впроваджує стандартизацію у ключових галузях, таких як кібербезпека та ІТ. Законодавство в цій сфері спрямоване на захист внутрішніх ринків від іноземної конкуренції, водночас забезпечуючи доступ до іноземних технологій шляхом регулювання. До того ж, Китай активно фінансує інноваційні галузі через державні банки та фонди. Наприклад, Китайський інвестиційний фонд індустрії інтегральних мікросхем надає значну фінансову підтримку для розробки нових технологій та продуктів. Важливою умовою для отримання фінансування є використання китайської інтелектуальної власності, що сприяє створенню технологічної бази, незалежної від імпортованих рішень. Таке рішення допомагає розвиватися вітчизняному ІТ-бізнесу без втручання інших країн, що стимулює внутрішній ринок розвиватися та шукати нові підходи до модернізації обладнання, розробки нових технологій тощо.

Крім того, оскільки законодавство Китаю передбачає повний контроль за кібербезпекою та витоком інформації, країна зосереджена на розвитку кадрів, здатних впроваджувати та підтримувати високі стандарти в ІТ-індустрії. Стаття 2 Закону Китайської Народної Республіки «Про кібербезпеку» [4] чітко окреслює важливість залучення всіх ключових учасників — підприємств,

науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів та мережевих галузевих організацій — до розробки і вдосконалення національних та галузевих стандартів. Це сприяє не лише створенню системи безпеки, але й підготовці фахівців, здатних забезпечити її ефективність. Такий підхід підкріплюється державною підтримкою програм навчання та перекваліфікації кадрів, а також розвитком дослідницьких центрів, які працюють над новими технологіями у сфері кіберзахисту. Китай активно інвестує в підготовку експертів у галузі кібербезпеки, розуміючи, що якісні кадри є запорукою успішного впровадження нових стандартів та забезпечення безпеки критичної інфраструктури. Створення спеціалізованих центрів і розширення навчальних програм на базі університетів також є пріоритетом у рамках цієї стратегії. Завдяки ній Китай зможе не лише зменшити свою залежність від іноземних технологій у сфері кібербезпеки, але й створити власну інноваційну систему, яка буде здатна конкурувати на світовому рівні.

Таким чином, Китай зосереджується на розвитку кібербезпеки та формування національної системи захисту даних. Законодавство у цій сфері, включно із Законом «Про кібербезпеку», передбачає інтеграцію всіх ключових акторів, таких як наукові установи, університети та компанії, для створення ефективної та стабільної системи кіберзахисту. Такий підхід забезпечує як технічну модернізацію, так і підготовку висококваліфікованих кадрів, що є важливою умовою для впровадження нових стандартів та підтримки інновацій в ІТ-секторі. А завдяки інвестиціям у навчальні програми та створенню спеціалізованих дослідницьких центрів Китай зможе не лише зміцнити свою внутрішню інфраструктуру безпеки, але й розвивати власні технологічні рішення, які здатні конкурувати на світовому ринку. Це дозволяє країні поступово зменшувати залежність від іноземних технологій і будувати повністю автономну та конкурентоспроможну ІТ-систему, що є однією з ключових цілей стратегії «MIS 2025».

III. ВИСНОВКИ

Хоча Україна на шляху до становлення передовою державою у сфері ІТ, є ще багато питань, які варто вирішити, зокрема через відтік кадрів через війну та відкриття ІТ-компаній закордоном.

1) Україні варто створювати програми підтримки для науковців у сфері ІТ, працівників, компаній, оскільки підготовка кваліфікованих кадрів у цій сфері поки що залежить більше від приватного сектору, а також від власної ініціативи працівника, який шукає курси підготовки в ІТ сфері.

2) Україні варто зосередитися на збереженні вітчизняної ІТ сфери та кваліфікованих кадрів, щоб запобігти втраті талановитих спеціалістів. Для цього потрібно розробити національні програми підтримки та стимулювання ІТ-фахівців, які включатимуть державне фінансування досліджень, гранти на розробку інновацій, а також освітні

ініціативи для підвищення кваліфікації. Особливо важливим є співпраця держави з університетами та науковими інститутами для створення цілісної системи підготовки кадрів, яка б доповнювала ініціативи приватного сектору. Крім того, необхідно впроваджувати спеціальні програми для підтримки молодих спеціалістів, які розвивають стартапи, щоб вони залишалися працювати в Україні, тим самим посилюючи її технологічний потенціал і сприяючи відновленню економіки після війни.

3) І найголовніше – розробити довгострокову стратегію, яка дозволить Україні не тільки утримати своїх фахівців, але й активно виходити на міжнародний ринок з інноваційними IT-рішеннями. Така стратегія має включати розвиток експортного потенціалу вітчизняних IT-компаній через сприяння держави у створенні нових бізнес-моделей, розширенні міжнародних контактів та залученні іноземних інвестицій. Важливо також створювати систему підтримки стартапів, де державні та приватні інвестиції працюватимуть разом для

стимулювання інноваційних проєктів. Стратегія має враховувати інші ключові напрями, такі як цифровізація державних процесів, покращення регуляторного середовища для IT-компаній та адаптація освітніх програм до сучасних потреб ринку. Таким чином, Україна зможе не лише зберегти та розвинути своїх фахівців, але й стати конкурентоспроможною на глобальному рівні в сфері високих технологій

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Звіт, Національний Банк України, 2023 — Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/files/ES/Trade_m.pdf.
- [2] Том Ханкок, Bloomberg, 2024 — Режим доступу до ресурсу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-03-25/china-s-tech-sector-may-rival-property-as-growth-driver-be-says>.
- [3] Institute of Security & Development Policy, Made in China 2025 — Режим доступу до ресурсу: <https://www.isdp.eu/publication/made-china-2025/>.
- [4] 中华人民共和国网络安全法, — Режим доступу до ресурсу: https://www.gov.cn/xinwen/2016-11/07/content_5129723.html.